

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มวิชาที่มีเนื้อหาสาระและขอบข่ายครอบคลุมหลายวิชา ได้แก่ วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง ศาสนาและวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ล้วนแล้วแต่ให้ความสำคัญของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้งสิ้น จารึก ถึงลาภ (2543, หน้า 5) ให้ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาเอาไว้ว่า มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ และมีส่วนช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสถาบันสังคมอื่น ๆ ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญ เพราะวัตถุประสงค์ของวิชานี้ต้องการอบรมให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีของชาติได้อย่างสมบูรณ์ กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของวิชาสังคมจึงได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาของไทย นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในทุกระดับชั้นทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาสังคมศึกษาจึงเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนทุกภาคเรียน

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศมีความจำเป็นมากขึ้น ประเทศใดประเทศหนึ่งจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นคงไม่ได้อีกแล้วประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อประเทศเพื่อนบ้านเพื่อติดต่อกันด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ความสำคัญดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาสภาพภูมิประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของเราเพื่อสะดวกต่อการติดต่อ

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ถูกกำหนดเป็นสาระหนึ่งในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาที่นักเรียนจะต้องเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่ 4 และ 5 ในช่วงชั้นที่ 3 ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ได้กำหนดเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ และได้จัดเป็นสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กรมวิชาการ (2533, หน้า 16) ได้กำหนดสาระไว้ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

นอกจากนี้ก็ยังสอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามจุดประสงค์ข้อ 2 กรมวิชาการ (2533, หน้า 47) เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ส 026) และวิชาทวีปของเรา (ส 203) ว่า “ศึกษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพและการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากรายงานการสัมมนาหลักสูตรสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เรื่องปัญหาอุปสรรคการจัดหลักสูตร พบว่า โครงสร้างหลักสูตรมีจุดอ่อนอยู่ที่ให้นักเรียนเรียนเนื้อหาหลากหลาย ครูสอนมุ่งเน้นเนื้อหาและความจำมากกว่าเน้นกระบวนการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง ผลที่ปรากฏออกมาคือ นักเรียนเรียนมาก รู้น้อย ครูไม่เข้าใจธรรมชาติของวิชาสังคมศึกษา ครูจึงเน้นให้นักเรียนท่องจำเพื่อสอบผ่าน มีการให้นักเรียนค้นคว้าทำรายงานกลับมีปัญหาด้านแหล่งข้อมูลไม่เพียงพอ ในการค้นคว้า (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2530, หน้า 6-7) และจากการประเมินผลคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการในปีการศึกษา 2536 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาด้านความรู้ความคิดของนักเรียนในระดับประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้คะแนนเฉลี่ย เพียงร้อยละ 57.43 และ 58.21 ตามลำดับ สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาโดยทั่วไปยังยึดหนังสือเรียนเป็นสำคัญไม่ใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย สภาพการเรียนการสอนกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ไม่สมบูรณ์และไม่บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตร จากการที่ครูผู้สอนยังมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นเนื้อหาโดยใช้วิธีการบรรยาย ไม่เน้นกระบวนการคิด กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้นำไปสู่การแสวงหาความรู้ และ กรมวิชาการ (2533, หน้า 350) พบว่า สมรรถนะของผู้เรียนในด้านความรู้และความคิดอยู่ในระดับต่ำ ผู้เรียนส่วนใหญ่มักทำข้อสอบที่เป็นอัตนัยและข้อสอบที่เป็นการอธิบายความไม่ได้ เกิดจากขาดการปลูกฝังให้รักในการเรียนรู้การ

อ่านหนังสือ การคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีการศึกษา 2540 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ระบุว่า วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษามีนักเรียนประมาณร้อยละ 81 และ 61 มีผลประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุง จารึก ถึงลาภ (2543, หน้า 112) ยังพบปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาคือวิธีสอน การเรียบเรียงเนื้อหาสาระ และการใช้สื่อการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน สิริวรรณ ศรีพหล (2525, หน้า 140) กล่าวถึงผู้สอนวิชาสังคมว่ายังติดอยู่กับวิธีสอนแบบเดิม คือ ใช้แบบการบรรยายมากกว่าวิธีอื่น การบรรยายมักจะบรรยายเฉพาะในหนังสือหรือตำราเรียนเท่านั้น ยังขาดการนำเอาเทคนิค วิธีสอนแบบใหม่ ๆ มาใช้ ทำให้ผู้เรียนไม่ค่อยได้ร่วมกิจกรรมในการเรียน สันต์ ธรรมบำรุง (2525, หน้า 43) กล่าวถึงการเรียนการสอนว่า การสอนวิชาสังคมศึกษายังนิยมใช้วิธีการบรรยายและท่องจำ

นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปครูผู้สอนมักจะให้นักเรียนเรียนไปพร้อม ๆ กัน โดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่แตกต่างกันของนักเรียนทั้งที่ทฤษฎีการเรียนรู้ได้เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงทำให้นักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนที่เรียนปานกลางและนักเรียนที่เรียนเก่งจะต้องเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน โดยไม่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือแหล่งวิชาไว้เพิ่มเติมเป็นพิเศษแก่นักเรียนแต่ละกลุ่ม จึงทำให้ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจใคร่รู้ที่มีอยู่ในตัวนักเรียนอยู่ในกรอบที่จำกัด ในการจัดการเรียนการสอนควรมีรูปแบบที่เร้าใจผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ด้วย ตนเองโดยการจัดการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้แก่ักเรียนแต่ละคนจึงจะทำให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลและเป็นไปตามความสามารถของตนเอง

จากปัญหาดังกล่าว นับว่าครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพราะครูเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ (วิชย ดิสสระ, 2533, หน้า 143) เพราะฉะนั้น ครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองโดยการแสวงหา กลวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ และนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนด้วยความเข้าใจไม่เบื่อหน่ายโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนช่วยให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

การใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนสามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ตรงกับความคิดของ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (2536, หน้า 317) ที่กล่าวว่า “การใช้สื่อการสอนต่าง ๆ จะช่วยเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ ช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สนุกสนานมีชีวิตชีวาไม่เบื่อหน่ายในบทเรียน ช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาต่าง ๆ” จารึก ถึงลาภ (2543, หน้า 47) ได้ให้ความสำคัญของสื่อการเรียนสอนว่า มีประโยชน์ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายไม่ต้องเสียเวลาทำความเข้าใจมาก ช่วยประหยัดเวลา ตลอด

จนช่วยถ่ายทอดความคิดระหว่างครูกับนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นถ้าครูรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล และขบวนการของแต่ละบุคคลแล้ว จำเป็นต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ เข้าช่วยเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถที่ตนมีอยู่ และเป็นไปตามอัตราช้า หรือเร็วของแต่ละบุคคล

บทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอีกอย่างหนึ่งที่มีความเอื้ออำนวยต่อปัญหา และสาเหตุเบื้องต้นในการจัดการเรียนการสอนอย่างมาก ทั้งนี้เพราะบทเรียนสำเร็จรูปเป็นบทเรียน ที่นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเรียนซ้ำเร็ว ได้ต่างกัน ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลและผู้เรียนมีโอกาสได้ศึกษาไปตามลำดับขั้น โดยปฏิบัติตามคำแนะนำที่กำหนดไว้ในบทเรียน (เจือจันทร์ กัลยา, 2532, หน้า 3) แก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน โดยช่วยผ่อนแรงของครูผู้สอนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถ มีอิสระในการเรียน และทำให้ผู้เรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

รุ่งทิวา จักรกร (2527, หน้า 85-86) กล่าวถึงบทเรียนสำเร็จรูปโดยสรุปได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเรียนไปตามความสามารถของตนเอง ช่วยประหยัดเวลาในการสอนของครู ช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้เพิ่มขึ้น ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้ อีกทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบให้แก่ นักเรียนเนื่องจากเรียนรู้ไปอย่างสม่ำเสมอด้วยความสามารถและการกระทำของตนเอง อันสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพของตนเอง

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2522, หน้า 26-27) ยังให้แนวคิดสรุปอีกว่าบทเรียนสำเร็จรูปช่วยให้ครูทำงานน้อยลงเกี่ยวกับการสอนข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อครูจะได้มีเวลาในการเตรียมบทเรียนอื่น อีกทั้งผู้เรียนตอบผิดก็ไม่มีผู้เยาะเย้ย เมื่อผิดแล้วก็สามารถแก้ไขได้ และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง บทเรียนสำเร็จรูปเป็นการจัดระบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตน ด้วยการกระทำกิจกรรมตามลำดับขั้นที่ละขั้น โดยได้รับผลดีชมทันที ก้าวหน้าไปตามความสามารถและความสะดวกของแต่ละบุคคล

จากความสำคัญและคุณค่าของบทเรียนสำเร็จรูปที่นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน ได้กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปมีความสำคัญดังนี้

1. มีความเหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคลสนองความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ผู้เรียนสามารถจะเรียนที่ใดก็ได้ไม่จำกัดห้องเรียน
3. ผู้เรียนสามารถนำไปอ่านได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลา

4. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระตามความสามารถของตนเองโดยไม่มี

ครูสอน

5. ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการเรียนรู้เพราะทราบผลทันทีทันใด
6. แก้ปัญหาการขาดแคลนครู และลดภาระในการสอนของครูได้

แนวคิดต่าง ๆ และเหตุผลที่กล่าวมา เป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา ถ้านำมาจัดการเรียนการสอนน่าจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษาสูงขึ้น เพราะคุณลักษณะข้อดีของบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยแก้ปัญหา และปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนได้ และสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยลดเวลาการสอนของครู เป็นการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เป็นคู่มืออ่านนอกเวลาได้ ผู้เรียนสามารถศึกษาหาคำตอบได้ในบทเรียน จากการศึกษาสื่อวัตกรรม และกระบวนการสอน แบบต่าง ๆ ผู้วิจัยได้เห็นประโยชน์และประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา จึงได้สร้าง บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาความรู้ของนักเรียนในการเรียนวิชา สังคมต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่อง ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

### สมมติฐานของการวิจัย

คะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาสูงกว่าก่อนเรียน

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” สำหรับครูผู้สอนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนต่อไป
2. ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้สนใจสร้างบทเรียนสำเร็จรูปในเรื่องอื่น ๆ หรือรายวิชาอื่น ๆ เพื่อไปใช้สอนซ่อมเสริมกับนักเรียนที่เรียนอ่อน หรือนักเรียนที่ขาดเรียนได้เรียนนอกเวลาเรียน หรือให้นักเรียนเรียนในเวลาว่างเป็นการทบทวนความรู้

### ขอบเขตของการวิจัย

ในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเพชรฆาตาวิตา ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 4 ห้องเรียน 175 คน
2. เนื้อหา ได้แก่ เรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ตามเนื้อหาในหนังสือเรียนรายวิชาทวีปของเราชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง การทดลองกระทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ใช้เวลา 7 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้เวลาสอน 4 สัปดาห์
4. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”
  - 4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา หมายถึง บทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ที่ผู้เรียนสามารถเลือกคำตอบได้หลายทาง โดยอาศัยกรอบขึ้นเป็นหลักเมื่อตอบผิดก็จะมีกรอบสาขาเสริม
2. กรอบขึ้น หมายถึง กรอบที่เป็นลำดับที่แท้จริงของบทเรียนแต่ละกรอบ ถ้าตอบถูกต้องก็จะต้องไม่ต้องเรียนกรอบสาขา
3. กรอบสาขา หมายถึง กรอบที่ใช้สำหรับอธิบายเหตุผลสำหรับผู้เรียนซึ่งตอบผิดเพื่อส่งกลับไปหน้าที่เพิ่งผ่านมา และเลือกคำตอบใหม่
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบทางการเรียน เรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงตรงแล้ว จำนวน 30 ข้อ

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์เมื่อเรียนจบเนื้อหาด้วยบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ของนักเรียนกลุ่มทดลอง

6. ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา หมายถึง คุณภาพของบทเรียนตาม เกณฑ์มาตรฐาน 80/80

7. เกณฑ์มาตรฐานตามเกณฑ์ 80/80 หมายถึง เกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้เป็นมาตรฐานในการ พิจารณาหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กล่าวคือ 80 ตัวแรก หมายถึงคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องร้อยละ 80 และ 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้ถูกต้องร้อยละ 80